

Sygn. akt I C 811/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 17 lipca 2014 roku

Sąd Rejonowy w Kłodzku Wydział I Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSR Eliza Skotnicka

Protokolant: Karolina Nesterewicz

po rozpoznaniu w dniu 17 lipca 2014 roku w Kłodzku

na rozprawie

sprawy z powództwa (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością Spółka komandytowa w P.

przeciwko L. W.

o zapłatę 2.072,40 zł

I zasądza od pozwanej L. W. na rzecz strony powodowej (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością Spółka komandytowa w P. kwotę 1280,30 zł (jeden tysiąc dwieście osiemdziesiąt złotych 30/100) wraz z ustawowymi odsetkami liczonymi od dnia 29 stycznia 2014r.;

II dalej idące powództwo oddala;

III zasądza od pozwanej na rzecz strony powodowej kwotę 62 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania.

UZASADNIENIE

Strona powodowa (...) Sp. z o.o. Sp. K z/s w P. wniosła o zasądzenie od pozwanej kwoty 2072,40 zł z ustawowymi odsetkami od dnia wniesienia pozwu tj. od dnia 29 stycznia 2014r. oraz kosztów procesu. W uzasadnieniu pozwu wskazała, że w dniu 17 stycznia 2013 r. zawarła z pozwaną umowę nr (...), której przedmiotem było udzielenie pożyczki oraz świadczenie usługi obsługi pożyczki w domu pozwanej; pożyczka w kwocie 1501,50 zł, oprocentowanie 94,80 zł oraz koszt obsługi w domu klienta w wysokości 792,10 zł. Łącznie zobowiązanie wynosiło 2388,40 zł, które pozwana zobowiązała się spłacić w 35 tygodniowych równych ratach, każda po 68,24 zł. Termin wymagalności umowy upłynął dnia 19 września 2013r. Z powodu opóźnień w spłatach powód naliczył pozwanej odsetki za opóźnienie w wysokości 184,- zł. Zgodnie z postanowieniami umowy o pożyczkę odsetki naliczane są w wysokości odsetek maksymalnych. Do dnia wniesienia pozwu pozwana spłaciła 500,- zł. Z uwagi na brak spłaty zadłużenia powód skierował do pozwanej pismo z dnia 4 października 2013r., w którym wypowiedział umowę pożyczki i usługę obsługi pożyczki w domu, wzywając jednocześnie pozwaną do spłaty pozostałej kwoty zadłużenia. Mimo wezwania należność nie została uiszczona.

Sąd Rejonowy w Kłodzku w dniu 3 marca 2014r. wydał nakaz zapłaty w postępowaniu upominawczym, w sprawie (...).

Pozwana L. W. w sprzeciwie od nakazu zapłaty zaskarżyła nakaz zapłaty w całości i wniosła o oddalenie powództwa. Pozwana zarzuciła, że to strona powodowa nie dotrzymała warunków umowy, gdyż upoważniona przez powoda osoba zobowiązana do odbioru rat w miejscu zamieszkania pozwanej była nieuczciwa i nie wpisała kwot 65,- zł i 50,- zł do kart spłaty pozwanej oraz jej teściowej. Mimo poinformowania o tym strony powodowej nie dokonała ona rozliczenia

zadłużenia pozwanej. Ponadto na rozprawie pozwana wskazała, że postanowienie umowne zawarte w pkt 16 umowy, według którego pożyczkę można spłacać wyłącznie przez osobę obsługującą w miejscu zamieszkania jest niezgodne z prawem, narusza prawa konsumenta i stanowi formę lichwy.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 17 stycznia 2013 r. pozwana L. W. zawarła ze stroną powodową (...) Sp. z o.o. Sp. K.A. z/s w P. umowę pożyczki nr (...), na następujących warunkach:

- kwota do wypłaty 1300,- zł;
- całkowita kwota pożyczki 1501,50 zł;
- koszt ubezpieczenia 130,- zł;
- opłata przygotowawcza 71,50 zł;
- roczna stopa oprocentowania 18%, 94,80 zł;
- rata tygodniowa 68,24 zł;
- całkowity koszt pożyczki 296,30 zł;
- opłata za obsługę pożyczki w domu 792,10 zł;
- łącznie zobowiązanie do spłaty 2388,40 zł;
- rzeczywista roczna stopa oprocentowania 84,97 %;
- czas trwania umowy w tygodniach 35.

Zgodnie z pkt 20 umowy każdorazowo w przypadku opóźnienia pożyczkobiorcy w spłacie raty, pożyczkodawca może naliczać odsetki za opóźnienie w wysokości maksymalnej tj. nieprzekraczającej czterokrotności w stosunku rocznym wysokości stopy kredytu lombardowego NBP.

Zgodnie z postanowieniami umowy dotyczącymi umowy pożyczki pieniężnej przy wyborze opcji pożyczki w domu (pkt 15 – 18 wzorca umowy), pożyczkobiorca przekaże pożyczkobiorcy kwotę pożyczki pomniejszona o opłatę przygotowawczą oraz koszt ubezpieczenia w miejscu zamieszkania. Pożyczkodawca zobowiązany był wobec pożyczkobiorcy do odbioru spłat rat pożyczki, dokonywanych wyłącznie w formie gotówki, w miejscu zamieszkania pożyczkobiorcy, który będzie jedyną formą spłaty zobowiązań pożyczkobiorcy wobec pożyczkodawcy.

Dowód:

- umowy pożyczki nr (...) k. 4 – 5.

Pożyczkodawca Pismem z dnia 4 października 2013r. wypowiedział pozwanej umowę pożyczki z dnia 17 stycznia 2013r. i wezwał ją do zapłaty kwoty 1984,20 zł.

Dowód:

- wypowiedzenie umowy k. 6.

Pozwana L. W. zawarła ze stroną powodowa umowę pożyczki ponieważ znalazła się w bardzo trudnej sytuacji finansowej. Pozwana prowadzi wspólne gospodarstwo domowe z mężem i teściową, ma na utrzymaniu dziecko w wieku 15 lat. Problemy finansowe rodziny rozpoczęły się z chwilą, gdy działalność gospodarcza prowadzona przez teściową pozwanej i jej męża zaczęła przynosić straty. Pozwana oraz jej teściowa zmuszone były ratować się

pożyczkami. Przeciwno pozwanej, a także jej teściowej prowadzone są postępowania egzekucyjne przez komornika sądowego. Pozwana ma jeszcze innych wierzycieli, między innymi obciąża ją kredyt mieszkaniowy - hipoteczny, którego rata miesięczna wynosi ok. 1000,- zł. Pozwana zdecydowała się na zaciągnięcie kolejnej pożyczki u strony powodowej ponieważ z powodu braku płatności rachunków została pobawiona dostawy energii elektrycznej. Pozwana w chwili zawierania przedmiotowej umowy posiadała już u powodowego pożyczkodawcy wcześniej zaciągnięte zobowiązanie, które spłaciła z pożyczki udzielonej jej w dniu 17 stycznia 2013r. Pożyczki u strony powodowej zaciągała także teściowa pozwanej. Po spłacie przez pozwaną wcześniej zaciągniętej u strony powodowej pożyczki powstała nadpłata, która zdaniem pozwanej nie została należycie rozliczona przez przedstawiciela strony powodowej. Pozwana telefonicznie kontaktowała się z pożyczkodawcą, żądając wyjaśnienia i skorygowania kart rozliczeniowych. Mimo zapewnienia pozwanej przez stronę powodową, że w sprawie rozliczenia przyjedzie do pozwanej kierownik, do wizyty kierownika nie doszło i kwestia nadpłaty nie została rozstrzygnięta. Pozwana po zawarciu umowy pożyczki z dnia 17 stycznia 2013r. otrzymała do rąk gotówkę, w wysokości pomniejszonej o należność pobrana na spłatę poprzedniej pożyczki. Pozwana dokonała spłaty kwoty 500,- zł podczas 5 wizyt w jej miejscu zamieszkania przedstawiciela strony powodowej, podczas 6 wizyty pozwana nie wpłaciła należnej raty i od tego czasu przedstawiciel strony powodowej przestał przychodzić po odbiór rat spłaty. Mimo telefonicznych monitów ze strony pozwanej dotyczących rozliczenia nadpłaty i zgłaszanych zastrzeżeń co do uczciwości przedstawiciela strony powodowej obsługującego pożyczkę pozwanej w domu, strona powodowa nie przeprowadziła weryfikacji tych zarzutów.

- przesłuchanie pozwanej k. 45;
- okoliczności wskazane w sprzeciwie od nakazu zapłaty, niezaprzeczone przez stronę powodową, w myśl art. 230 uznane za przyznane.

Sąd zważył, co następuje:

Powództwo podlegało częściowemu uwzględnieniu. Pozwana nie kwestionowała faktu zawarcia ze stroną powodową umowy pożyczki z dnia 17 stycznia 2013r., nie kwestionowała też obowiązku jej spłaty. Pozwana zarzuciła jedynie, że stronie powodowej nie należy się opłata za obsługę pożyczki w domu. Pozwana wskazała, że umowa w tej części nie została przez stronę powodową wykonana w sposób należyty, ponieważ przedstawiciel strony powodowej po 6 wizytach przestał przychodzić do pozwanej po odbiór rat spłaty pożyczki, a ponadto zarzuciła, że przedstawicielka strony powodowej była nieuczciwa i nie odnotowała w kartach spłaty dokonanych spłat (nadpłaty). Mimo licznych wezwań i zgłaszanych przez pozwaną zastrzeżeń, kwestia ta nie została ostatecznie wyjaśniona. Ponadto pozwana podniosła, że narzucanie konsumentowi obowiązku ponoszenia rażąco wysokich kosztów obsługi pożyczki stanowi nadużycie prawa.

Mając na uwadze stanowisko pozwanej, Sąd zasądził od niej na rzecz strony powodowej kwotę 1280,30 zł tytułem niespłaconej pożyczki z jej kosztami, kosztami ubezpieczenia wraz ze skapitalizowanymi odsetkami umownymi w wysokości odsetek maksymalnych określonych w art. 359§21 k.c. wliczonymi na dzień wniesienia pozwu oraz z dalszymi odsetkami umownymi. Oddaleniu podlegał zaś pozew w części dotyczącej naliczonej opłaty za obsługę pożyczki w domu tj. w kwocie 792,10 zł. Świadczenie to było nienależne z dwóch zasadniczych powodów.

W pierwszej kolejności Sąd rozważył zarzut nienależytego wykonania umowy przez stronę powodową (art. 354 k.c., art. 355 §2 k.c. i art. 471 k.c.). W ocenie Sądu rację ma skarżąca zarzucając, że strona powodowa nie wywiązała się należycie z obowiązku obsługi pożyczki w miejscu zamieszkania. Umowa pożyczki w pkt 16 obligowała bowiem pożyczkodawcę do odbioru spłat rat pożyczki w miejscu zamieszkania pożyczkobiorcy. Skoro zgodnie z umową pozwana miała obowiązek dokonać spłaty pożyczki w 35 ratach tygodniowych, to obowiązkiem pożyczkodawcy było zapewnić pozwanej cotygodniowo przez 35 kolejnych tygodni wizytę przedstawiciela powoda. Tymczasem z niezaprzeczonych przez powódkę twierdzeń pozwanej wynika, że strona powodowa zapewniła pozwanej jedynie 6 wizyt przedstawiciela, po których zaprzestano obsługi spornej pożyczki, a także zaniechano wyjaśnienia zgłaszanych przez pozwaną zarzutów, co do sposobu realizacji tej usługi przez osobę upoważnioną przez pożyczkodawcę. Wobec tego, w ocenie Sądu już na tej podstawie żądanie zapłaty wynagrodzenia za usługę obsługi pożyczki w miejscu

zamieszkania pozwanej było bezzasadne, gdyż usługa ta została wykonana przez stronę powodową jedynie w nieznacznym zakresie tj. 6 z 35 zagwarantowanych wizyt. Strona powodowa bezpodstawnie zaprzestała realizowania obowiązku wynikającego z pkt 16 umowy. Podkreślić w tym miejscu należy, że w umowa pożyczki została przez stronę powodową wypowiedziana dopiero w dniu 4 października 2013r., a więc już po upływie terminu spłaty pożyczki, który upłynął w dniu 19 września 2013r., a zatem przez czas trwania umowy strony były zobowiązane do jej wykonywania zgodnie z postanowieniami pkt 15 – 18. Powódka obowiązku przewidzianego w pkt 16 nie wykonała.

Niezależnie od tego w ocenie Sądu powództwo w części dotyczącej opłaty za obsługę pożyczki w miejscu zamieszkania pożyczkobiorcy podlegało oddaleniu, z uwagi na to, że postanowienie umowne zastrzegające dla pożyczkodawcy obowiązek zapłaty przez pozwaną wynagrodzenia za obsługę pożyczki w wysokości stanowiącej 52% wartości udzielonej pożyczki wraz z jej kosztami, stanowiło w okolicznościach niniejszej sprawy wyzysk w rozumieniu art. 388 k.c. Zgodnie z tym przepisem możliwe jest wystąpieniem z żądaniem zwiększenia świadczenia drugiej strony, zmniejszenia własnego świadczenia lub nawet rozwiązania umowy, gdy jedna ze stron, wyzyskując przymusowe położenie drugiej strony, w zamian za swoje świadczenie przyjmuje albo zastrzega dla siebie świadczenie, którego wartość w chwili zawarcia umowy przewyższa w rażącym stopniu wartość jej własnego świadczenia. Przymusowe położenie występuje, gdy strona znajduje się w takich warunkach materialnych, osobistych lub rodzinnych, które zmuszają do zawarcia umowy nawet bez ekwiwalentności świadczeń (za wszelką cenę) oraz nie pozwalają na swobodne pertraktacje (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 11 października 1973 r., sygn. akt I PR 388/73 (niepubl.), oraz z dnia 24 listopada 1998 r., sygn. akt I CKN 667/97 (niepubl.)).

Nie bez znaczenia jest też fakt, że w sporach, w których po stronie pozwanej występuje konsument, postrzegany przez ustawodawcę jako słabsza strona stosunku prawnego, z którego wynika dochodzone roszczenie, Sąd powinien czuwać na zachowaniem równości stron postępowania. Podkreślić trzeba, że ustawą z dnia 2 marca 2000 r. o ochronie niektórych praw konsumentów oraz o odpowiedzialności za szkodę wyrządzoną przez produkt niebezpieczny (Dz.U. z 2000 r. Nr 22, poz. 271) zmienione zostało brzmienie przepisów art. 3851 i 3852 k.c. oraz dodano art. 3853 k.c. Przepisy te wprowadziły reżim ochronny w przypadku zawierania umów z konsumentami, implementując do prawa wewnętrznego przepisy Dyrektywy Rady 93/13/EWG z dnia 5 kwietnia 1993 r. w sprawie nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich.

Zgodnie z treścią art 3851 §1 kc postanowienia umowy zawieranej z konsumentem nie uzgodnione indywidualnie nie wiążą go, jeżeli kształtują jego prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy (niedozwolone postanowienia umowne). **Nie dotyczy to postanowień określających główne świadczenia stron, w tym cenę lub wynagrodzenie, jeżeli zostały sformułowane w sposób jednoznaczny.** Jeżeli postanowienie umowy zgodnie z § 1 nie wiąże konsumenta, strony są związane umową w pozostałym zakresie. Według § 3 cyt. przepisu nie uzgodnione indywidualnie są te postanowienia umowy, na których treść konsument nie miał rzeczywistego wpływu. W szczególności odnosi się to do postanowień umowy przejętych z wzorca umowy zaproponowanego konsumentowi przez kontrahenta. Klauzula generalna z art. 3851 §1 kc zawiera dwa kryteria oceny postanowienia umowy jako niedozwolonego, tj. dobre obyczaje i interesy konsumenta. Dobre obyczaje są w zasadzie równoważnikiem “zasad współżycia społecznego”, natomiast “interesy” konsumenta należy rozumieć szeroko, nie tylko jako interes ekonomiczny, mogą tu bowiem znaleźć uzasadnienie takie okoliczności, jak zdrowie konsumenta, czy też jego czas zbędnie tracony, dezorganizacja toku życia, zawodu (patrz: Komentarz do kodeksu cywilnego. Księga Trzecia. Zobowiązania. Tom I, pod redakcją Gerarda Bieńka, W – wa 2002, s.137. Zgodnie z zawartym w tym przepisie szczególnym kwalifikatorem naruszeń, muszą to być naruszenia “rażące”.

Cytowany przepis nie gwarantuje konsumentowi ochrony w sytuacji, gdy niedozwolone postanowienia umowne określają w sposób jednoznaczny świadczenia główne stron. W przedmiotowej sprawie pozwana przyznała, że zdawała sobie sprawę z warunków umowy, które były w umowie jednoznacznie określone, w tym postanowienia dotyczącego opłaty za obsługę pożyczki w miejscu zamieszkania pozwanej. Pozwana znajdowała się jednak w przymusowej sytuacji, o której wiedzę miała także strona powodowa. Powódka udzielała bowiem już wcześniej pożyczek pozwanej oraz jej teściowej. Pożyczka z dnia 17 stycznia 2013r. przeznaczona była w znacznej mierze na spłatę wcześniejszej pożyczki udzielonej pozwanej przez powódkę. Należy podkreślić, że w myśl postanowień szczególnych dotyczących spornej

umowy (pkt 8 – 14 umowy) możliwość wyboru pożyczki bez opcji obsługi w domu była pozorna. Przewidziane bowiem w pkt 8 do 14 umowy procedury udzielania pożyczki w opcji bez obsługi pożyczki w domu są długotrwałe, przewidują weryfikację zdolności kredytowej pożyczkobiorcy, możliwość odmowy udzielenia pożyczki, a przede wszystkim po podjęciu decyzji o udzieleniu pożyczki i korespondencyjnym podpisaniu umowy, przekazanie kwoty pożyczki następuje w ciągu 5 dni roboczych na rachunek bankowy pożyczkobiorcy. W sytuacji, gdy pożyczkobiorca jest dłużnikiem, przeciwko któremu prowadzone są postępowania egzekucyjne, ta opcja pożyczki wyklucza więc możliwość swobodnego zadysponowania uzyskaną kwotą. Pozwana zmuszona więc była do zaakceptowania rażąco niekorzystnych warunków umowy z opcją obsługi pożyczki w domu, żeby kwotę pożyczki otrzymać niezwłocznie i w gotówce. Pozwana zawierając sporną umowę znajdowała się w sytuacji przymusowej, miała szereg niespłaconych długów, prowadzone było przeciwko niej postępowanie egzekucyjne, a dostawca energii elektrycznej wstrzymał dostawę prądu. W takich okolicznościach, pozwana zdecydowała się pożyczkę u strony powodowej w kwocie 1300,- zł, która już w chwili podpisania umowy miała podlegać spłacie, w krótkim 35. tygodniowym terminie, w wysokości 2388,40 zł, w tym 792,10 zł to koszt obsługi pożyczki w domu. Podkreślić należy, że pożyczka ta udzielona została na bardzo niekorzystnych dla pozwanej warunkach, gdyż rzeczywista stopa oprocentowania wynosiła 84,97% w skali roku. Zdaniem Sądu tak wysokie oprocentowanie oraz opłaty i koszty związane z udzieleniem pożyczki, a także prawo naliczania od niespłaconej kwoty pożyczki odsetek w maksymalnej wysokości, stanowiły wystarczające wynagrodzenie pożyczkodawcy. Narzucanie zaś pożyczkobiorcy znajdującemu się w skrajnie trudnej sytuacji, dalszych kosztów związanych z obsługą pożyczki w domu rażąco przewyższał wartość świadczenia strony powodowej, a co za tym idzie stanowił wyzysk. Z tego też względu świadczenie strony powodowej podlegało obniżeniu o naliczone koszty obsługi pożyczki w domu w oparciu o art. 388 k.c.

Mając powyższe na uwadze, Sąd oddalił powództwo co do kwoty 792,10 zł, zasądzając od pozwanej na rzecz strony powodowej kwotę 1280,30 zł wraz z maksymalnymi odsetkami umownymi liczonymi od dnia wniesienia pozwu tj. od dnia 29 stycznia 2014r. .

O kosztach postępowania orzeczono zgodnie z art. 100,- k.p.c., przyjmując, że strona powodowa wygrała proces w 62%, a poniesione przez nią koszty postępowania to opłata sądowa od pozwu w wysokości 100,- zł.